

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน
เพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย
Learning Experience Provision Based on the Way of Local Fishing
to Encourage Cultural Awareness in Preschool Children

นพวรรณ ยอดธรรม¹ และ ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร²
Noppawan Yodtham¹ and Piyanan Hiranchalothon²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง จำนวน 25 คน อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านม่วงพุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน จำนวน 12 แผน เนื้อหาประกอบด้วย 1) วิถีชีวิต 2) ประเพณี 3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแบบทดสอบความตระหนักทางวัฒนธรรมและแบบสังเกตพฤติกรรม ความตระหนักทางวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน มีคะแนนความเข้าใจและพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลจากแบบสังเกตพฤติกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน มีพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมมากขึ้น

ข้อมูลบทความ

ส่งบทความ 29 มิถุนายน 2558
ตอบรับ 28 กรกฎาคม 2558
เผยแพร่ออนไลน์ 23 ธันวาคม 2558

คำสำคัญ

เด็กปฐมวัย
ความตระหนักทางวัฒนธรรม
วิถีประมงพื้นบ้าน
preschool children
cultural awareness
the way of local fishing

Abstract

The purpose of this research were: to compare the cultural awareness in preschool children. The samples of this research were 25 male and female preschool children, ages between 5 and 6 years old that studied in kindergarten to year 2, the 2nd semester in 2015, from the Banmuangpum School, Songkhla Primary, Education Service Area Office 1. The instruments were 12 Learning Experience Provision based on the way of local fishing include 1) Lifestyle 2) Tradition and 3) Local Wisdom and the test of cultural awareness and observation record of behavioral of cultural awareness that the researcher constructed. The data was analyzed by mean, S.D. and the content analysis was used for qualitative data. Mean and standard deviation were used for qualitative data.

The results of this research showed that: 1) the preschool children who participated in provision Learning Experience Provision based on the way of local fishing had higher cultural awareness posttest scores than of understanding and behavioral of cultural awareness more than pretest score at the .05 significance. 2) the behavioral observation form showed that preschool children who received the learning experience provision based on the way of local fishing increased the cultural awareness.

¹ นักศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล: beemienoppawan@gmail.com
Student, Master of Education (Early Childhood Education), Faculty of Education, Kasetsart University, E-mail: yoyo_12347@hotmail.com

² ดร. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Ph.D., Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University

บทนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community; AEC) ที่กำลังเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ทำให้การศึกษาของไทยได้พยายามขยายบริบทแห่งการสร้างสรรค์สัมพันธ์กับนานาชาติมากขึ้น ตลอดจนมีการส่งเสริมด้านการศึกษาในประเทศไทยเพื่อก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Education Hub) เห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง นอกจากนี้จะให้ความสำคัญในการพัฒนาพลเมืองยุคใหม่ให้เป็นพลเมืองดีในสังคมไทย ยังเน้นการเป็นพลเมืองของโลกที่สามารถอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนอีกด้วย (นันทรัตน์ คงคาเพชร, 2555)

เมื่อโลกเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมของชนชาติต่างๆ เช่น วัฒนธรรมตะวันตก หรือ วัฒนธรรมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เรียบง่าย ไม่สลับซับซ้อน ทำให้คนไทยทั่วทุกภูมิภาคหลายคนต้องใช้ชีวิตกับคนต่างชาติมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งมีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน ลึกซึ้งและเข้าใจได้ยาก จึงส่งผลให้หลายหรือหลงลืมวัฒนธรรมดั้งเดิม ความเจริญงอกงามทางปัญญาและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่นมุ่งความทันสมัย โดยไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามากับกระแสโลกาภิวัตน์ การนำวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตและดำรงชีวิต ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมตกอยู่ภายใต้การครอบงำของวัฒนธรรมบริโภคนิยม (ชุดินันท์ จันทระเสนานนท์, 2554) ก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ ตามมามากมาย ดังเช่น ส่งผลให้ผู้ใหญ่และเด็กไม่เข้าใจตนเองและปฏิบัติตัวไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของตน ในเรื่องสำคัญหลายเรื่อง เช่น การดำเนินชีวิต บทบาทตามเพศและวัย บทบาทในฐานะสมาชิกชุมชนที่มีภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง (สุธารา โยธาจันทร์, 2541)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน เป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความตระหนักทางวัฒนธรรมขึ้นโดยการได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมที่มุ่งการใช้ชุมชนเป็นฐานในการเรียนรู้ให้เด็กได้รับการกระตุ้นจากการเรียนในสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการออกไปศึกษานอกสถานที่ การประดิษฐ์สิ่งของ ซึ่งทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าได้ค้นพบด้วยตนเอง และเป็นรากฐานให้เด็กเกิดความเข้าใจเกิดความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น ตลอดจนได้มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน

ครูและวิทยากรในชุมชน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ นำไปสู่การเกิดความเข้าใจ และนำไปสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป คือ มีความรู้ในสิ่งนั้น และเมื่อบุคคลเกิดความรู้แล้วก็จะมีผลให้เกิดความตระหนักในที่สุด

วิถีประมงพื้นบ้าน เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนของผู้วิจัย และปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมอย่างรุนแรง จนชุมชนประมงพื้นบ้านต้องทิ้งทะเลหันหน้าสู่เมือง เพื่อขายแรงงาน ประเพณีทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้คนและชุมชนก็เปลี่ยนแปลงไปไม่มีการสืบทอดโดยลูกหลาน เช่น การต่อเรือ การทำเครื่องมือจับสัตว์น้ำ การถนอมอาหารจากทะเลแบบพื้นบ้าน อาชีพประมงพื้นบ้านที่เคยเป็นแหล่งอาชีพแหล่งอาหาร ของชาวประมงพื้นบ้านและลูกหลานจึงกำลังสูญหายไปจากชุมชน

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้นำกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน มาใช้เพื่อพัฒนาความตระหนักทางวัฒนธรรม ประกอบกับกลุ่มเด็กปฐมวัยของโรงเรียนบ้านม่วงพุ่มที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาครั้งนี้มีลักษณะครอบครัวที่มีความหลากหลายมาอยู่ร่วมกัน ทั้งครอบครัวของคนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพประมงถึงร้อยละ 80 และครอบครัวของผู้ที่อพยพมาจากภาคอื่นๆ ร้อยละ 20 (วรลณี ชุนรัมย์, 2557) จึงควรมีการปลูกจิตสำนึกให้เด็กปฐมวัย ได้เห็นถึงความสำคัญของการทำประมงพื้นบ้านและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนมองเห็นถึงคุณค่า และความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้อื่นตลอดจนความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถยอมรับและปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ภายใต้วัฒนธรรมที่แตกต่าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัยผ่านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านม่วงพุ่ม จังหวัด

สงขลา จำนวน 25 คน ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ความตระหนักทางวัฒนธรรม และขอบเขตเชิงเนื้อหา คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน ประกอบด้วย เรื่องวิถีชีวิต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน มีพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรม หลังการได้รับการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านม่วงพุ่ม จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชายและหญิงที่มี อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านม่วงพุ่ม จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 25 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรม จำนวน 12 แผน ซึ่งเป็นแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

2. แบบทดสอบความตระหนักทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใช้ทดสอบความตระหนักทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวัฒนธรรมของตนเอง 2) ด้านวัฒนธรรมของผู้อื่น และ 3) ด้านการยอมรับและอยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรม

3. แบบสังเกตพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใช้สังเกตพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวัฒนธรรมของตนเอง 2) ด้านวัฒนธรรมของผู้อื่น และ 3) ด้านการยอมรับและอยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรม เป็นแบบบันทึกพฤติกรรมที่ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลรายละเอียดของพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 5-6 เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดความตระหนักทางวัฒนธรรม และแบบสังเกตพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรม ดำเนินการทดลองและบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม 2558 โดยใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที เป็นเวลา 12 สัปดาห์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบคะแนนแบบวัดความตระหนักทางวัฒนธรรม โดยใช้สถิติ t-test for dependent samples และข้อมูลการสังเกตการณ์ทำการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบความตระหนักทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังทดลอง

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนแบบทดสอบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม
 ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

(N=25)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.
ก่อนการทดลอง	18	5.92	2.10
หลังการทดลอง	18	17.28	0.79

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนของแบบทดสอบ
 ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง
 เท่ากับ 5.92 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.10 และหลังการทดลอง
 มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 17.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79

คะแนน ซึ่งคะแนนแบบทดสอบความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของ
 เด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

*ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนแบบสังเกต
 พฤติกรรมความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม ระหว่างการจัดกิจกรรม*

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรม
 ระหว่างการจัดกิจกรรม

(N=25)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.
ก่อนการทดลอง	9	1.08	0.70
หลังการทดลอง	9	9.00	0.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกต
 พฤติกรรม ความตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัย ก่อนการ
 ทดลองเท่ากับ 1.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70 และหลัง
 การทดลอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 9.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 เท่ากับ 0.00 คะแนน ซึ่งคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมความ
 ตระหนักรู้ทางวัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่า
 ก่อนการทดลอง

*ตอนที่ 3 ผลการสังเกตพฤติกรรมความตระหนักรู้ทาง
 วัฒนธรรมของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรม*

ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมความตระหนักรู้ทาง
 วัฒนธรรม แบ่งการสังเกตพฤติกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวัฒนธรรมของตนเอง ในเรื่องประมงพื้นบ้าน
 เช่น เมื่อครูสอนในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องประมง เด็กๆ ทุกคน
 จะให้ความสนใจและสนุกสนานกับการเรียน เมื่อถามถึงคนที่
 ประกอบอาชีพประมงเด็กๆ จะให้ความชื่นชม และเมื่อพูดถึง
 อาชีพประมงเด็กๆ ทุกคนจะยกมือขึ้นและบอกพร้อมกันว่าอยาก
 เป็นชาวประมง เด็กบางคนลุกขึ้นเล่าให้เพื่อนฟังด้วยความภูมิใจว่า
 พ่อแม่ของตนเองเป็นชาวประมง

2. ด้านวัฒนธรรมของผู้อื่น ในเรื่องประมงพื้นบ้าน
 ในทุกๆ ครั้งสิ่งที่ครูสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรม คือ
 วัฒนธรรมของผู้อื่นที่มีความคล้ายคลึงกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน
 โดยการให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ความแตกต่างจากคนในชุมชนของ
 ตนเองก่อน เช่น ชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ เป็นต้น เด็กๆ สามารถ
 เข้าใจและรู้ว่าในชุมชนของตนเองนั้นมีอาชีพอื่นที่นอกเหนือจาก
 ชาวประมงถึงแม้คนส่วนใหญ่ในชุมชนจะทำประมงแต่อาชีพอื่นๆ
 ก็มีความสำคัญกับคนในชุมชนเช่นกัน

3. ด้านการยอมรับและอยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรม
 ในเรื่องประเพณีของชาวประมงที่เป็นความเชื่อที่เด็กๆ ได้รับมา
 จากพ่อแม่ ตั้งแต่เด็กในเรื่องพิธีต่างๆ ของชาวประมง แต่เมื่อ
 เด็กๆ ได้เรียนถึงประเพณีของผู้อื่นที่ไม่เคยรู้มาก่อน ทั้งความเชื่อ
 พิธีกรรมที่มีความหลากหลายและแตกต่าง เช่น ความเชื่อเรื่อง
 พญานาคที่ชุมชนของเราไม่มี แต่เป็นสิ่งที่เราไม่ความลบหลู่ เพราะ
 แต่ละที่ก็มีความเชื่อ ประเพณี และการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน มีพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ โดยเด็กปฐมวัยได้มีการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองจากสถานการณ์จริง ตามแนวคิดทางการศึกษาของ John Dewey (1959) ที่เชื่อว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีจากการกระทำ (Learning by doing) และเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ตรง และจากการที่เด็กปฐมวัยได้ออกไปศึกษานอกสถานที่ การประดิษฐ์สิ่งของได้เรียนรู้จากวิทยากรและวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน ร่วมกับเพื่อนๆ และชาวประมง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Vygotsky (1995) ที่เชื่อว่าเด็กจะเกิดการเรียนรู้ พัฒนาสติปัญญา และทัศนคติขึ้นเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกันกับคนอื่นๆ เช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกันนั้น ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

ผลจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้านครั้งนี้ เด็กปฐมวัยแสดงออกถึงพฤติกรรมความตระหนักทางวัฒนธรรมทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวัฒนธรรมของตนเอง เด็กปฐมวัยสามารถบอกถึงข้อดี ความภาคภูมิใจ แสดงออกถึงการให้ความร่วมมือและช่วยกันสืบทอดประเพณี ดูแลรักษา และอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเองได้
2. ด้านวัฒนธรรมของผู้อื่น เด็กปฐมวัยมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและให้ความช่วยเหลือผู้อื่นได้ ยอมรับในประเพณีที่แตกต่างอธิบายข้อแตกต่างของภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้อื่นและสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ของตนเองมาปรับใช้ให้เข้ากับผู้อื่นได้
3. ด้านการยอมรับและอยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรม เด็กปฐมวัยสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น แสดงออกถึงการให้ความเคารพและไม่ลบหลู่ในประเพณีของผู้อื่น กล่าวคำชื่นชมและสามารถบอกถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้อื่นได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมแผนสำรองไว้ด้วยทุกครั้งที่ยังเรียน เพราะการเรียนนอกสถานที่ในบางครั้ง ผู้สอนไม่สามารถควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติได้ เช่น เกิดความล่าช้าของวิทยากรในการนำเรือเข้า

ฝั่งซึ่งอาจมาจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ เช่น ฝนตกเกิดพายุ ดังนั้น ครูจะต้องมีแผนสำรองในการจัดกิจกรรมให้เด็ก

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนววิถีประมงพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมความตระหนักทางวัฒนธรรมในเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ในทุกๆ กิจกรรม ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็ก ครูผู้สอนจึงควรมีการวางแผนการเดินทางและสำรวจเส้นทางก่อนทุกครั้ง

3. ควรมีการส่งเสริมลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้นๆ เช่น สินค้าของชุมชนมาจัดเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดเป็นกิจกรรมเสริม เพื่อให้เด็กปฐมวัยรู้จักรักษาและเห็นคุณค่าของสิ่งที่มีในชุมชน พร้อมทั้งช่วยกันรักษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชุดินันท์ จันทระเสนานนท์. (2554). *การพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทรัตน์ คงคาเพชร. (2555). *การพัฒนาโมเดลการส่งผ่านของสมรรถนะทางพหุวัฒนธรรมของนักเรียนบนพื้นฐานทฤษฎีและการปฏิบัติที่ดี: การวิจัยข้ามวัฒนธรรมแบบผสมวิธี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารสี ชุ่นซิม. (2557). *เอกสารรายงานประจำตัวเด็กระดับชั้นปฐมวัย*. สงขลา: โรงเรียนบ้านม่วงพุ่ม.
- สุธารา โยธาจันทร์. (2541). *การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยอนุบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dewey, J. (1959). *Experience and education*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Vygotsky, L. S. (1995). Mind in society: The development of higher psychological processes. In Cole, M., Steiner, V. J., Scribner, S., & Suberman, E. (Eds), *The developmental of higher psychological processes*. London: Haward University Press.